

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ Μ' ΕΝΑ ΦΙΛΟ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ

Του Φιλώτα Αδαμίδη

Με ξεχωριστή λαμπρότητα γιορτάστηκε φέτος η 187^η επέτειος του Ολοκαυτώματος της πόλης μας, με την επιβλητική παρουσία των προέδρων δύο αδελφικών χωρών, του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια και του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια. Έτσι εκπληρώθηκε με το παραπάνω ένα δικαιολογημένο παράπονο των συμπατριωτών μου, ότι για πολλά χρόνια η Πολιτεία δεν τιμούσε, όπως έπρεπε, τη θυσία των Ναουσαίων.

Κατά σύμπτωση ο πρώτος εκ των δύο προέδρων τυγχάνει να είναι γνώριμός μου, συναγωνιστής και φίλος από τα παλιά, από τα χρόνια της δικτατορίας των συνταγματαρχών.

Εγώ ζούσα τότε ως πολιτικός πρόσφυγας στην Πράγα της Τσεχίας και ο Κάρολος στη Γερμανία, όπου σπούδασε και δημιούργησε οικογένεια. Σαν παλιός Επονίτης της Κατοχής, με την επιβολή της χούντας ήταν φανατικός πολέμιός της. Έκανε δικό του αριστερό – σοσιαλιστικό κόμμα στη Γερμανία και έβγαζε και μια εφημερίδα, τη «Σοσιαλιστική Πορεία», με πολυ-

γράφο, με την οποία πολεμούσε τη χούντα. Όμως ο πόλεμος, μόνο με την πένα, δεν τον ικανοποιούσε και ήθελε να την πολεμήσει πιο δυναμικά και με μπαρούτι για να πέσει μια ώρα γρηγορότερα.

Ζήτησε τηλεφωνικά τη γνώμη του γνωστού του και φίλου μου Ηλία Αλευρά, αδελφού του πρώην προέδρου της Βουλής Γιάννη Αλευρά, που ζούσε στη Ρουμανία. Εκείνος του απάντησε: «Τι να σου πω Κάρολε απ' το τηλέφωνο, εκεί δίπλα σου στην Πράγα έχεις ένα φίλο μου, καπετάνιο του Ε.Λ.Α.Σ., που πήρε μέρος σε τέσσερις πολέμους. Πετάξου να τον δεις και να τον συμβουλευτείς».

Συνάντησή μου με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, παλιό φίλο απ' τα χρόνια της δικτατορίας, την ημέρα του Ολοκαυτώματος 26-4-2009, λίγο πριν από το γεύμα στον Άγιο Νικόλαο

Θα ήταν το 1971 ή 1972, δεν θυμάμαι ακριβώς, όταν με πήρε τηλέφωνο και μου είπε ότι θέλει να έρθει στην Πράγα να με συναντήσει, όπως κι έγινε.

Ήρθε στην Πράγα, όπου τον φιλοξένησα και τα είπαμε. Μου έφερε δε και μερικά φύλλα της «Σοσιαλιστικής Πορείας». Απ' ό,τι θυμάμαι του πρότεινα γερές παράνομες οργανώσεις παντού (π.χ. στρατός) που θα μπορούσαν να δράσουν δυναμικά, όταν θα δημιουργούνταν οι κατάλληλες προϋποθέσεις.

Κρατήσαμε λίγο καιρό επαφή και μου έστειλε την εφημερίδα του, ώσπου ενώθηκε με τον Ανδρέα Παπανδρέου και πέρασε με το κόμμα του στο Π.Α.Κ. και στη συνέχεια στο κόμμα του Ανδρέα, στο οποίο αναδείχτηκε ανώτερο στέλεχος και στη συνέχεια υπουργός των κυβερνήσεων του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Πέρασαν σχεδόν δέκα χρόνια από την πρώτη μας αυτή συνάντηση στην Πράγα, όταν το 1981 αποφάσισα ένα ταξίδι στην Ελλάδα (το τελευταίο πριν τον επαναπατρισμό μου) για να παρευρεθώ στα βαφτίσια της εγγονής μου, από το γιο μου, που ζούσε στην Αθήνα. Το ταξίδι μου αυτό, μ' ένα μήνα άδεια παραμονής που μου ενέκριναν οι αρχές, συνέπεσε με τις εκλογές τις οποίες κέρδισε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ο Κάρολος, όντας από τα ιδρυτικά του μέλη και ανώτερο στέλεχος, τοποθετήθηκε

2/2/2007

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε
Αγαπητέ μου συν. Κάρολε

Στις 15 του Απριλίου την Κυριακή του Θωμά η γενετήρα μου, η αντάρτοκόνα Νάουσα γιορτάζει την 185^η επέτειο του Ολοκαυτώματός της.

Για τους αγώνες αυτούς και τη θυσία των Ναουσαίων η ποδιτσία της απέναμε το 1955 με ενεργειες του τότε Διαμάρχου και πρώην Λοχαγού του ΕΛΛΕ Αλέμου Χυγού τον Τίτσο Ηρωϊκό ποδι Νάουσα, με βασιδικό Διαταγμα.

Τοις κείνων ρύμασι πειδόμενοι, είνω κατοχή πάνω από 300 Ναουσαίοι θηκίματε στο βουνο βίον ΕΛΛΕ για να ποδεμίσουμε τον Τριπόλο κατακτητή και να λευτερώσομε την βεδαλωμένη μας πατρίδα.

Δυσωχώς τα τελευταία χρόνια ακουω απ' τους συν-πατριώτες μου το πικρό παράπονο, που είναι και δικό μου, ότι η ποδιτσία δέν τιμά σήως θα έπρεπε τη μεγάλη αυτή προσφορά των συμπατριωτών μου.

Και αυτός είναι ο λόγος που σοο γράφω, με το δάρρορ της ανίστασιακέρ μας γγνωριμάς και γιδίας, για να σε παρακαλέσω να τιμίσω με την επιβλητικιά σου παροσείκ τη σεταινή επείγει του ολοκαυτώματός, που συμπτωμάτικα είναι και μέρα των γενεθλιών μου (π.ν. 1914).

Πρέπει δε να ξέρεις, ότι εμείς οι ελαχιστοί, έυασομείναίτερ αγνωιστέρι της εδν. Ανίστασιας νωωσομε μεγάλη χαρά και υπερηφάνικ που ο πρώτορ ποδιττήρ αυτήρ της χώρας είναι ένας απο μας.

Με την ευκαιρία σοο στέλω ης αναμνησείρ μου απ' την Μαχίτη Κρήτη.

Με πολλή αγάπη, ελπίσμο και βεβαβίς
Ξεσποα φομαί
+ Αίσταρ

ν.β. Ίσωρ μας δόδω
η ευκαιρία να ιδωσομε εσώι
και για λίγο για τελευταία φορα
ο ιδίος

από τον Ανδρέα Παπανδρέου υφυπουργός Εξωτερικών στην πρώτη κυβέρνηση.

Ο επαναπατρισμός των πολιτικών προσφύγων είχε ήδη ξεκινήσει από το 1975. Η πλειοψηφία της Κεντρικής τους Επιτροπής με επικεφαλής τον πρόεδρό της Μήτσο Παπαδημήτρη, από τη Ρουμανία (Βουκουρέστι), όπου ήταν η έδρα της, μετακόμισε στην Αθήνα με γραφεία στην πλατεία Κάνιγγος. Ως μέλος της γραμματείας της Κεντρικής Επιτροπής, που απαρτιζόνταν από τους προέδρους των πολιτικών προσφύγων των

χωρών παραμονής τους, μου ζητήθηκε να παρατείνω την άδειά μου από ένα σε τρεις μήνες για να πάρω μέρος στην επιτροπή που θα επισκέπτονταν όλα σχεδόν τα υπουργεία για την επίλυση των προβλημάτων των επαναπατριζόμενων.

Στην Αθήνα εκτός από τον πρόεδρο της Κεντρικής Επιτροπής Μήτσο Παπαδημήτρη (δικηγόρο) είχαν επαναπατριστεί και οι πρόεδροι: της Πολωνίας Φίλιππος Φυλακτός (γιατρός), της Ρουμανίας Ηλίας Αλευράς (ταξίαρχος του Δημοκρατικού Στρατού) και της Τασκένδης Μήτσος Παπακώστας (ανώτερο στέλεχος του Κ.Κ.Ε.εσ.).

Η παράταση της άδειας σε τρεις μήνες έγινε χωρίς καμιά δυσκολία από το νέο υπουργό Δημοσίας Τάξης Σκουλαρίκη. Αμέσως η πενταμελής επιτροπή της γραμματείας με επικεφαλής τον πρόεδρο ξεκίνησε τις επισκέψεις αρχίζοντας από τον αείμνηστο Γεννηματά, υπουργό Εσωτερικών.

Στο υπουργείο Εξωτερικών μας παρέπεμψαν στον υφυπουργό, οπότε βρέθηκα μπροστά στον παλιό μου φίλο της Πράγας. Η υποδοχή ήταν παρά πολύ εγκάρδια. Τα μέλη της επιτροπής, πλην του Αλευρά, τον έβλεπαν για πρώτη φορά. Πρώτος τον χαιρέτησε ο πρόεδρός μας και στη συνέχεια έκανε τις συστάσεις των μελών της επιτροπής χαιρετώντας τους έναν - έναν δια χειραψίας. Όταν έφτασε κοντά μου και με αναγνώρισε, φώναξε ενθουσιασμένος: *«Α! ο φίλος μου ο Φιλώτας από την Πράγα»* και έπεσε στην αγκαλιά μου. Η συνάντηση ήταν πραγματικά συγκινητική και για τους δυο μας. Με ρώτησε διάφορα και αν επαναπατρίστηκα. Του είπα πως είμαι ο μόνος με άδεια και ότι μόλις επιστρέψω στην Πράγα θα τα μαζέψω για να έρθω μόνιμα, όπως και έγινε στα μέσα του 1982. Την ώρα που ήμασταν στο γραφείο του, χτύπησε το τηλέφωνο και τον ακούσαμε να λέει φωναχτά και χαρούμενα: *«Γεράσιμε, ξέρεις ποιους έχω αυτήν τη στιγμή στο γραφείο μου; Τους στρατηγούς της Εθνικής Αντίστασης (στον ενθουσιασμό του μας έκανε όλους στρατηγούς...)*. Στην άλλη άκρη του σύρματος ήταν ο Αρσένης, που ο Ανδρέας τον είχε τοποθετήσει τότε Διευθυντή της Τράπεζας της Ελλάδας. *(σημείωση: όλα τα μέλη της επιτροπής, πλην εμού, δε βρίσκονται πια στη ζωή).*

Αυτή ήταν η δεύτερη πολύ θερμή συνάντησή μας.¹ Ο Κάρολος με τις ικανότητές του και το ήθος του υπηρέτησε για αρκετά χρόνια με συνέπεια, αξιοπρέπεια και αποτελεσματικότητα τα εθνικά μας συμφέροντα από τη θέση του υπουργού Εξωτερικών της κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Μετά το τέλος της επιτυχούς υπουργικής του καριέρας και σε συντάξιμη πια ηλικία, λόγω τους ήθους του ως ανθρώπου και πολιτικού, προτείνεται το 2005 από το αντιπολιτευόμενο του κυβερνητικό κόμμα, τη Νέα Δημοκρατία, για τη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας, στην οποία και εκλέγεται παμψηφεί.

Στις 13/11/2006 ο δήμαρχος Νάουσας, κ. Αναστάσιος Καραμπατζός του στέλνει επιστολή – πρόσκληση για την επέτειο του Ολοκαυτώματος στις 15/4/2007. Σε συνάντησή μου με το δήμαρχο, το Γενάρη του 2007, γενομένης συζήτησης για το Ολοκαύτωμα, μου εξομολογείται ότι τον κάλεσε και ότι μάλλον δεν θα έρθει. Του λέω πως τον γνωρίζω προσωπικά και του προτείνω να του γράψω κι εγώ σαν φίλος του, σαν αντιστασιακός και σαν Ναουσαίος. Το δέχεται με ενθουσιασμό και μου δίνει και αντίγραφο της επιστολής του για να δω τη διεύθυνση στην οποία θα στείλω την επιστολή μου. Έτσι κάθομαι και του γράφω το παρακάτω μικρό γράμμα (βλ. εικόνα).

Μου απάντησε αμέσως, με μια κάρτα ιδιόχειρη, ότι με ευχαριστεί εγκάρδια.

Όπως ξέρουμε όλοι, ο Πρόεδρος δεν μπόρεσε να έρθει το 2007, ούτε το 2008. Όμως φέτος που μπόρεσε, εκπλήρωσε με το παραπάνω την επιθυμία μας. Στην όλη προσπάθεια του δημάρχου μας, για την επίσκεψη αυτή, ίσως ήταν ένα πετραδάκι και το δικό μου γράμμα.

Η επίσκεψή του ήταν για μένα μια ευκαιρία να τον συναντήσω για τελευταία φορά και να τον ευχαριστήσω. Έτσι παρά την ψυχολογική μου κατάσταση (έχασα προ μηνός τη γυναίκα μου), αποφάσισα να τον συναντήσω, αν μπορούσα, στο τέλος της επίσκεψής του στο επίσημο γεύμα στο ξενοδοχείο «Βέρμιον», στον Άγιο Νικόλαο, όπου είχα ειδική πρόσκληση από το δήμαρχο.

Και η συνάντηση αυτή, ύστερα από 28 χρόνια, ήταν εγκάρδια και συγκινητική.

Κατεβαίνοντας πρώτος με το Χριστόφια από τα σκαλοπάτια του ξενοδοχείου για την αίθουσα φαγητού, εκεί στο μικρό προθάλαμο τον περίμενα. Μόλις κατέβηκε το τελευταίο σκαλοπάτι, γυρίζοντας το κεφάλι αριστερά, με είδε να στέκομαι μόνος, με αναγνώρισε και ήρθε χαμογελαστός προς το μέρος μου. Με αγκάλιασε αποκαλώντας με, με το μικρό μου όνομα. Έχοντας αίσθηση του χρόνου (όλοι οι επίσημοι ήταν ήδη πάνω

από δεκαπέντε λεπτά καθισμένοι για το γεύμα που έγινε με καθυστέρηση μιάμισης ώρας) βιαστικά του είπα αυτά τα λίγα: «*Παρά την ηλικία και το πένθος μου, ήρθα σήμερα εδώ μόνο και μόνο για σένα, για να σε δω για τελευταία, ίσως, φορά και για να σε ευχαριστήσω από μέρους μου, από μέρους των ελάχιστων επιζώντων αντιστασιακών αλλά και όλων των συμπατριωτών μου για την τιμή που μας έκανες με τη παρουσία σου στη σημερινή επέτειο του Ολοκαυτώματος της Νάουσας. Να μου επιτρέψεις τώρα να καλωσορίσω και να ευχαριστήσω και τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Χριστόφια.*». Τέλειωσα γρήγορα με δυο λόγια στο Χριστόφια. Αυτά τα λίγα που ήθελα να πω ακόμα στο φίλο μου Κάρολο αλλά και στο Χριστόφια τα γράφω τώρα κλείνοντας το γραφτό μου.

Εύχομαι και στους δύο υγεία και δύναμη για να μπορούν να εκτελούν τα υψηλά τους καθήκοντα, με τις εύστοχες παρεμβάσεις στα εθνικά και κοινωνικά θέματα υπέρ των αδύναμων στρωμάτων

ο δικός μας Πρόεδρος και με τη συνετή πολιτική του για τον τερματισμό της Τουρκικής κατοχής και την ειρηνική συμβίωση των δύο λαών της Μεγαλονήσου ο Χριστόφιας. Με τη σεμνότητα και το ήθος τους κέρδισαν και οι δύο τις καρδιές των Ναουσαίων.

Νάουσα, Μάιος 2009

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Θέλω εδώ να τονίσω πως θερμή και παραγωγική ήταν η υποδοχή σε όλα τα υπουργεία που επισκεφθήκαμε. Χαρακτηριστικό είναι αυτό που μας είπε η υφυπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ρούλα Κακλαμανάκη: «*Σ' αυτήν την καρέκλα που κάθομαι σήμερα εγώ και άλλοι συνάδελφοί μου, έπρεπε να κάθεστε εσείς που τόσα προσφέρατε στην πατρίδα*». Η ίδια δούλεψε σκληρά και με ζήλο για τη μεταφορά των συνταξιοδοτικών μας δικαιωμάτων από τις Λαϊκές Δημοκρατίες. Εμείς οι πολιτικοί πρόσφυγες της χρωστάμε ένα μεγάλο «ευχαριστώ».